

22.1.2010

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЕП

Относно: Петиция 0402/2008, внесена от Павлина Радкова, с българско гражданство, относно достоен живот за нейното дете с увреждания

1. Резюме на петицията

Вносителката има дете с увреждания, което се нуждае от грижи 24 часа на ден. Тя не желае да настани детето в дом с полагане на медицински грижи. Тя иска нейното дете да се развие максимално, така че за в бъдеще да е в състояние да се грижи само за себе си. Нейното дете се нуждае от професионални медицински грижи, но не ги получава, защото са прекалено скъпи. Липсват също адаптирана инфраструктура и възможности за образование. Вносителката е на мнение, че позицията на компетентните органи е в разрез с основните права на детето като право на живот, благополучие, развитие и образование. Във връзка с това вносителката се позовава на членове 24 и 35 от Хартата на основните права. Според вносителката хората, които имат деца с увреждания в България, не срещат разбиране за своите проблеми и затова тя възлага своите надежди на Европейския парламент.

2. Допустимост

Обявена за допустима на 23 септември 2008 г. Комисията е приканена да предостави сведения (член 192, параграф 4 от Правилника).

3. Отговор от Комисията, получен на 22 октомври 2008 г.

Според вносителката на петицията в България не се обръща внимание на проблемите на семействата с деца с увреждания.

Отговорността за закрила на децата, социално включване на децата, администрирането на грижите за децата и организирането на образованието е на държавите-членки.

Държавите-членки са задължени да гарантират възможността на хората с увреждания да се възползват напълно от своето право на образование. Комисията няма преки правомощия да разследва ситуацията.

Хартата на основните права все още не е законово обвързваща. За да стане такава, Договорът от Лисабон трябва да влезе в сила. След това обаче обсегът на приложение на хартата ще се простира единствено до правомощията, които вече са предоставени на Общността от държавите-членки в договорите.

Въпреки че няма преки правомощия за разрешаването на този проблем, Комисията не може да остане безразлична към подобни сериозни социални проблеми. В конкретния случай на България, една от целите на предприсъединителната помощ, предоставена от ЕС, бе значителното подобряване на положението на децата в домовете. В сътрудничество с българските власти беше постигнат значителен успех, но Комисията е наясно, че все още има много неща, които трябва да се направят. Затова Комисията работи в рамките на своите правомощия, като използва разнообразни средства, в сътрудничество с държавите-членки, за постигането на независим живот и високо качество на социалните услуги за хора с увреждания в целия Европейски съюз.

Европейският социален фонд (ЕСФ) подкрепя проекти за насърчаване на независимия живот, в частност услуги за хора с увреждания, предоставяни от местната общност, близо до мястото им на местожителство, включително в селските райони; например чрез модернизиране на системи и механизми, особено чрез обучение на персонал. Той подпомага и замяната на съществуващи затворени институции с качествени услуги и жилища в местните общности (така наречената „деинституционализация“). Комисията приветства решението на България да отдели 10 милиона евро като част от финансираната от ЕСФ Оперативна програма „Човешки ресурси“ за подобряване на качеството на социалните услуги в институциите за дългосрочна грижа за деца и млади хора с увреждания.

Комисията е ревностен защитник на създаването на условия за самостоятелен живот на хората с увреждания. Неотдавнашно проучване¹, финансирано от Комисията, относно развитието в Европа на услугите за хора с увреждания, предоставяни в общността, потвърждава, че институционалните грижи често са с неприемливо лошо качество и условията в подобни институции понякога сериозно нарушават международно признатите права на човека. Проучването показва също, че когато са правилно устроени и управлявани, услугите, предоставяни в общността, могат да имат по-добри резултати по отношение на качеството на живот и да осигурят на хората с увреждания живот на пълноправни граждани. Услугите, предоставяни в общността, не са по-скъпи от институционалните услуги, ако при изчисляването на разходите се взимат предвид нуждите на живущите и качеството на грижите.

Нещо повече, Комисията насърчава обмена на информация и добрите практики между държавите-членки като част от отворения метод за координация в областта на социалната защита и социалното включване. В този контекст Комисията приветства установяването на двустранно сътрудничество между държавите-членки, какъвто е

¹ http://ec.europa.eu/employment_social/index/7002_en.html

случаят между България и други държави-членки в областта на социалната закрила на деца с увреждания.

Европейската общност и всички държави-членки, включително България, са сред държавите, подписали Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания, която е израз на ангажираността за спазване на нейните разпоредби. В този контекст е важно да се обърне внимание на членове 7, 19, 23, 24 и 25 от Конвенцията, които съдържат разпоредби относно правата на децата с увреждания, правото на независим живот, дом и семейство, образование и здравни грижи. Конвенцията предвижда участващите държави да гарантират система от приобщаващо образование на всички равнища и обучение през целия живот без дискриминация, основани на равни възможности. След като България ратифицира Конвенцията, тя също ще бъде задължена да я спазва.

Отговорността за закрилата на детето, социалното включване, администрирането на грижите за децата и организирането на образованието се носи от държавите-членки. Държавите-членки са задължени да гарантират възможност на хората с увреждания да се възползват напълно от своето право на образование. Комисията няма преки правомощия да разследва ситуацията; въпреки това Комисията работи в рамките на своите правомощия, като използва разнообразни средства, в сътрудничество с държавите-членки, за постигането на независим живот и високо качество на социалните услуги за хората с увреждания в целия Европейски съюз.

4. Допълнителен отговор на Комисията, получен на 22 януари 2010 г.

След предходното си съобщение Комисията продължи да работи в рамките на своите правомощия и чрез различни средства в сътрудничество с държавите-членки за осигуряването на независим живот и висококачествени социални услуги за хората с увреждания в целия ЕС.

През февруари 2009 г. г-н Vladimir Spidla, член на Комисията, отговарящ по въпросите на заетостта, социалните въпроси и равните възможности, създаде специална експертна група за преминаване от институционални грижи към грижи на местно равнище. Целта на групата е да събере в едно експертни знания за всички различни категории потребители на институционални грижи, които обикновено се разглеждат поотделно: лица от всички възрастови групи с увреждания (включително лица с умствени проблеми), възрастни хора и деца. На 23 септември 2009 г. специалната експертна група предаде на члена на Комисията Spidla доклад относно основните предизвикателства на преминаването от система, основана на грижи, предоставяни в големи специализирани институции към услуги, предоставяни на местно равнище. Докладът съдържа набор от конкретни препоръки към държавите-членки и Комисията за подпомагане на този преход.

Една от препоръките е да се насърчава използването на структурните фондове на ЕС за развиване на услуги на местно равнище.

В България правителството финансира няколко действия, насочени специално към децата с увреждания, по Оперативна програма „Развитие на човешки ресурси“, съфинансирана от ЕСФ:

- През 2007 г. са отделени 10 милиона евро за периода 2008–2011 г. за схема, наречена „За по-добро бъдеще за децата“, в която до този момент са включени 199 деца с увреждания. Цялостната цел на тази схема е да стимулира предоставянето на алтернативни на институционалните услуги, които се предлагат от публични и частни доставчици на социални услуги в България.
- През 2009 г. бяха стартирани и осъществени допълнителни схеми: „Социални услуги за социално включване“, насочена към деца в риск от институционализиране и техните семейства (бюджет от 4 милиона евро); „Развиване на умения за планиране на алтернативни услуги в подкрепа на детето и семейството“ (с бюджет от 450 000 евро), която има за цел да подобри уменията за планиране на политиките в областта на децата и семействата, да укрепи институционалния капацитет на Държавната агенция за закрила на детето и да подобри професионалните умения на персонала, работещ в институции за деца; „Социално предприемачество – популяризиране и подкрепа на социални предприятия“, насочена към 52 деца с увреждания съгласно вече подписаните договори; „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, които до този момент са предоставили услуги на 486 души; „Личен асистент“, чиято първа фаза предоставя тази услуга на 1 343 деца с различна степен на увреждане, а втората фаза предстои да бъде стартирана през 2010 г.; „Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности“, насочена към 2 400 деца, за която в момента има открита покана за представяне на предложения за проекти.

Освен това, в началото на 2009 г. Европейската комисия започна съвместна инициатива с българското правителство като паралелна инициатива на Специалната експертна група за преминаване от институционални грижи към грижи на местно равнище, която има за цел да подпомогне процеса на деинституционализация в България. В резултат на тази инициатива управляващият орган по Оперативна програма „Регионално развитие“ в България отдели 20 милиона евро за инвестиции в пилотни действия като част от процеса на деинституционализация за деца без родители и деца с увреждания. Понастоящем българските органи подготвят покана за представяне на проекти за деинституционализация, които ще бъдат финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ). Очаква се поканата за представяне на проекти да бъде публикувана през януари 2010 г. Бяха организирани няколко инициативи в подкрепа на подготовката на гореспоменатите пилотни действия, по-специално:

- Международен семинар, който се проведе на 23–25 септември 2009 г. в България за определяне на посоката, която да бъде следвана. Заключениета обхващаха действията, които следва да се предприемат на централно правителствено равнище, за да се модернизира секторът за изготвяне на политиката и да се засили процесът на деинституционализация.
- Форумът „Leaving No Child Behind - Structural Funds support for institutional care reform“ (Да не оставим дете без грижи – подпомагане от Структурните фондове на реформата в институционалните грижи), проведен на 6 октомври 2009 г. в рамките на Дни на отворените врати за 2009 г., организирани от ГД „Регионална политика“ и ГД „Заетост, социални въпроси и равни възможности“ в сътрудничество с водещи

международни НПО. По време на форума представители на българската администрация потвърдиха своята ангажираност с процеса на деинституционализация, като описаха подробно стъпките, които вече са предприети, и предстоящите проекти.

- Две работни посещения на 9–13 ноември 2009 г. на български представители, които ще участват в подготовката и изпълнението на поканата за представяне на проекти. Те ще посетят съответните социални служби в Обединеното кралство и Чешката република, за да натрупат опит относно деинституционализацията в двете държави.

На последно място, на 30 октомври 2009 г. в България беше създадена работна група на равнище заместник-министър за цялостна координация на процеса на деинституционализация, която беше натоварена със задачата да подготви план за действие за деинституционализацията на деца.

Отговорността за закрила на детето, социално включване на деца и администрация на детските грижи и организацията на образованието са отговорности на държавите-членки. Държавите-членки са отговорни за предприемането на мерки, които да гарантират, че хората с увреждания се възползват напълно от правото им на образование. Комисията няма преки правомощия да разследва случая, но тя работи в рамките на своите правомощия и чрез различни средства в сътрудничество с държавите-членки за постигането на независим живот и висококачествени социални услуги за хора с увреждания в целия Европейски съюз.